

PSYCHOSOCIALE ARBEIDSBELASTING

Maatregeltype / Overeenstemming tussen werknemers en werkgevers^[1]
statusstempel:

Beschrijving van de risicogroep:

Alle factoren die werkstress veroorzaken worden aangeduid met de verzamelnaam psychosociale arbeidsbelasting. De term psychosociale arbeidsbelasting staat voor de factoren seksuele intimidatie, agressie en geweld, discriminatie en pesten in de arbeidssituatie, werkdruk en andere factoren die direct of indirect tot stress leiden. Afhankelijk van de mate van blootstelling worden bijbehorende maatregelen beschreven. Als er geen sprake is van psychosociale arbeidsbelasting, dan wordt dit in de RI&E vastgelegd.

Stress kan op verschillende manieren tot uiting komen namelijk:

- lichamelijk zoals hartkloppingen of hoge bloeddruk
- emotioneel zoals zenuwachtigheid of angst
- cognitief zoals vergeetachtigheid of concentratieproblemen
- gedragsmatig zoals slordigheid, woede-aanvallen of impulsiviteit

Wanneer deze verschijnselen zich voordoen kan een arts vaststellen dat sprake is van oververmoeidheid, spanningsklachten of burnout.

Werkstress kan leiden tot gehaast en onoplettend gedrag, met als gevolg onveilige situaties en ongevallen, soms ernstige.

In de Arbowet is vastgelegd dat de werkgever maatregelen moet nemen om psychosociale arbeidsbelasting te voorkomen of te beperken voor:

- het risico Mentale belasting en andere werkdruk^[2]
- het risico Agressie en geweld^[3]

DEFINITIES

De wetgever geeft de navolgende definities met korte toelichting.

- Seksuele intimidatie

Onder seksuele intimidatie wordt verstaan enige vorm van verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag met een seksuele connotatie dat als doel of gevolg heeft dat de waardigheid van een persoon wordt aangetast, in het bijzonder wanneer een bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende situatie wordt gecreëerd. Onder seksuele intimidatie kunnen vallen:

Dubbelzinnige opmerkingen, pornografische of pornografisch getinte plaatjes op het werk, onnodig aanraken, gluren, seksuele chantage, promotie en beslissingen laten afhangen van seksuele handelingen, aanranding en verkrachting.

- Agressie en geweld

Onder agressie en geweld wordt verstaan voorvallen waarbij een werknemer psychisch of fysiek wordt lastig gevallen, bedreigd of aangevallen onder omstandigheden die rechtstreeks verband houden met het verrichten van arbeid. Ook bedreigingen aan het privé front en thuisadres behoren tot agressie en geweld.

- Pesten

Onder pesten wordt verstaan alle vormen van intimiderend gedrag met een structureel karakter, van een of meerdere werknemers (collega's, leidinggevenden) gericht tegen een werknemer of een groep van werknemers die zich niet kan of wil verdedigen tegen dit gedrag. Van belang bij pesten is het dat het niet gaat om een eenmalige gedraging. Het vertoonde gedrag moet zich herhalen om het onder het onderwerp pesten te kunnen scharen. Daarbij zijn altijd de volgende rollen aan te wijzen: slachtoffer(s), pester(s), omstander(s) en doorbreker(s) (medewerkers die het pesten aanhangig maken).

- Discriminatie

Discriminatie is het ongelijk behandelen en achterstellen van mensen op basis van kenmerken die er niet toe doen. Denk aan afkomst, sekse, huidskleur, seksuele voorkeur, leeftijd, religie, politieke voorkeur, handicap of chronische ziekte, ongelijke beloning.

- Werkdruk

Er is sprake van werkdruk als een werknemer niet kan voldoen aan de gestelde kwalitatieve en kwantitatieve taakeisen. Met taakeisen worden bedoeld de eisen die aan het werk gesteld worden. Ook te lage werkdruk kan negatieve gevolgen hebben voor werkstress. Het ervaren en omgaan met werkdruk is heel persoonlijk. De ene medewerker kan beter met

werkdruk omgaan dan de andere. Daarnaast spelen regel mogelijkheden (zeggenschap) over het werk een grote rol bij het voorkomen van werkdruk.

Meer informatie:

- Nederlandse Arbeidsinspectie, Interne werkinstructie (voorheen: Basisinspectiemodule) Werkstress door werkdruk voorkomen en beperken [4] (2023)
- Nederlandse Arbeidsinspectie, Basisinspectiemodule Intern ongewenst gedrag [5] (2020)
- Nederlandse Arbeidsinspectie, Basisinspectiemodule Agressie en geweld [6] (2020)
- Meer informatie op website Arboportaal [7]
- Brochure [8] van de rijksoverheid: Versterken van mentale weerbaarheid en mentaal welbevinden in de arbeidssetting
- Kennisdossiers op Arbokennisnet [9] met informatie voor deskundigen waaronder de preventiemedewerker; direct naar het onderwerp:
 - Agressie en geweld [10]
 - Discriminatie [11]
 - Pesten [12]
 - Seksuele intimidatie [13]
 - Werkdruk [14]

Links

[1] <https://bctest3.dearbocatalogus.nl/maatregel-status/overeenstemming-tussen-werknemers-en-werkgevers> [2]
<https://bctest3.dearbocatalogus.nl/risico/mentale-belasting-en-andere-werkdruk> [3]
<https://bctest3.dearbocatalogus.nl/risico/agressie-en-geweld> [4]
<https://www.nlarbeidsinspectie.nl/publicaties/richtlijnen/2023/02/14/werkinstructie-werkstress-door-werkdruk-voorkomen-en-beperken> [5] <https://www.nlarbeidsinspectie.nl/publicaties/richtlijnen/2020/09/01/bim-intern-ongewenst-gedrag> [6]
<https://www.nlarbeidsinspectie.nl/publicaties/richtlijnen/2020/10/01/bim-agressie-en-geweld> [7]
<http://www.arboportaal.nl/onderwerpen/psychosociale-belasting> [8] <https://kennisopenbaarbestuur.nl/media/255632/versterken-van-mentale-weerbaarheid-en-mentaal-welbevinden-in-de-arbeidssetting.pdf> [9] http://www.arbokennisnet.nl/kennisdossier_psa.html [10] http://www.arbokennisnet.nl/images/dynamic/Dossiers/PSA/D_Agressie_en_geweld.pdf [11]
http://www.arbokennisnet.nl/images/dynamic/Dossiers/PSA/D_Discriminatie.pdf [12]
http://www.arbokennisnet.nl/images/dynamic/Dossiers/PSA/D_Pesten.pdf [13]
http://www.arbokennisnet.nl/images/dynamic/Dossiers/PSA/D_Seksuele_intimidatie.pdf [14]
http://www.arbokennisnet.nl/images/dynamic/Dossiers/PSA/D_Werkdruk.pdf